

OPRACOWAŁA:

Jolanta Młodzik
ZSP w Ćwiklicach

Jak dbamy o nasze środowisko, co możemy zrobić dla naszej Ziemi? Na podstawie wiersza Bożeny Formy *Ziemia* oraz wiersza Danuty Wawiłow *O Fabianie*

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasa 3	edukacja wczesnoszkolna

TEMAT PRZEWODNI:

Ziemia – Jak dbamy o nasze środowisko, co możemy zrobić dla naszej Ziemi? Na podstawie wiersza Bożeny Formy *Ziemia* oraz wiersza Danuty Wawiłow *O Fabianie*.

CEL LEKCJI:

zrozumienie przez uczniów problemu związanego z odpadami i ich wpływem na środowisko i klimat. Wyjaśnienie i zrozumienie przez uczniów pojęcia konsumpcjonizm – kupowanie za dużo i niepotrzebnie oraz poznanie zasad jako proekologicznych działań.

METODY PRACY / DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

- analiza wiersza Bożeny Formy *Ziemia*
omówienie wiersza i próba znalezienia odpowiedzi na pytania: O czym mówi wiersz?, Jak powinniśmy dbać o Ziemię i dlaczego?, Z czego powinniśmy oczyszczać Ziemię?

Ziemia

Nasza Ziemia to piękna kraina,

Na niej skały, łądy, morza.

Wiele różnych przedziwnych zjawisk,

i tajemnic w sobie chowa.

Wszyscy zawsze dbajmy o Ziemię,
aby oazą dla nas była.
By jej człowiek nie zaśmiecał,
pełnią życia nam tętniła.
Bрудna woda, nieczyste powietrze,
precz spaliny, nieczyste odpady.
Więcej tego nikt z nas już nie chce
nowe trzeba mieć zasady.
Wszystkie żale dziś ludziom ogłaszaj
Niechaj ciągle o ciebie dbają.
Nasza Ziemio, niech cię mieszkańcy
Wciąż z odpadów oczyszczają.

Ćwiczenia praktyczne:

- przyniesienie pamiątek zakupionych podczas ostatniej wycieczki szkolnej, w sklepie z zabawkami, na odpuszczenie – zwrócenie uwagi na przydatność tych rzeczy, materiału, z którego zostały wykonane. Próba udzielenia odpowiedzi na pytania: Czym się różni słowo „chcę” od „potrzebuję”? Skąd pochodzą Twoje zakupy? Pogrupowanie przyniesionych rzeczy na potrzebne i bezużyteczne,
- Gdzie to trafia? Symulacja „Wysypisko” – nauczyciel przygotowuje kilka etykiet (np. „las” „rzeka”, „wysypisko”) i pokazuje przykładowe odpady (butelka, papier, skorupka jajka). Następnie uczniowie usiłują udzielić odpowiedzi na pytania: Co stanie się z tym, gdy to wyrzucimy? Jak długo będzie to zalegało zalegać w ziemi? (wprowadzenie czasu rozkładu plastiku, szkła),

Ćwiczenia terenowe:

- wyjście do pobliskiego sklepu Biedronka, zwrócenie uwagi na wszystkie produkty ich opakowania, etykiety, termin przydatności, wartość. Rozmowa z kierownikiem sklepu na temat odpadów, gdzie są wywożone, w jaki sposób są utylizowane. Co najczęściej kupują ludzie, jakich toreb używają? Czy zachęcacie klientów do toreb wielokrotnego użytku?
- spacer po okolicy, zbiórka śmieci i ich segregacja. Stworzenie raportu – przeliczenie śmieci i zapisanie w odpowiedniej tabeli ilości i rodzaju odpadów. Zwrócenie uwagi na rodzaje śmieci i możliwość ich wykorzystania do tworzenia nowych rzeczy,

Ćwiczenia z zakresu sprawczości zgodne z filozofią *zero waste*:

- wykonaj ze starych rzeczy nową: z pustych butelek, kartonów, rolek po papierze toaletowym uczniowie tworzą nowe, użyteczne przedmioty (np. piórniki, karmniki, skarbonki),
- tworzenie torby na zakupy wielokrotnego użytku,

Ćwiczenia z wyobraźni:

- wykonanie pracy plastycznej pt. *Ziemia w śmieciach*, a następnie prezentacja prac (metodą burzy mózgów) i udzielanie odpowiedzi na pytania: Co moglibyśmy zrobić, aby nasza Ziemia była czysta?, Dlaczego powinniśmy segregować śmieci?, Co możemy zrobić ze śmieciami?,

- wykonanie plakatów z hasłami antyreklamowymi: dlaczego nie powinniśmy kupować napojów w butelkach plastikowych, słodyczy i innych produktów w plastikowych, kolorowych woreczkach?
- uczniowie opracowują proste zasady i wdrażają je w klasie, by zmniejszyć ilość generowanych odpadów (np. używamy tylko jednej, własnej butelki na wodę; zapisujemy/zadrukowujemy kartki z obu stron),

Ćwiczenia z lokalności i regionalności:

- odszukanie w okolicy punktów, które pozwalają *nie kupować nowego*. Czy w pobliżu jest szewc? Krawcowa? Biblioteka? Punkt wymiany książek? Celem jest zrozumienie, że naprawianie i pożyczanie to lokalna metoda dbania o Ziemię,
- Przyjrzenie się, jak w szkole lub w najbliższym otoczeniu segreguje się odpady. Czy nasze lokalne kosze są dobrze opisane? Czy potrafimy dopasować odpady do kolorów pojemników?
- „Regionalne produkty” – nauczyciel przynosi produkt regionalny (np. jabłka z sadu, oscypek, miód z lokalnej pasieki) oraz produkt z drugiego końca świata, zapakowany w plastikowe opakowanie. Uczniowie dyskutują: Który produkt smakuje lepiej, który warto kupić i dlaczego?
- rozmowa pt. *Krótką drogą transportu lokalnego jedzenia to mniej spalin i czystsze powietrze w naszym regionie*,

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości:

- spotkanie z zaproszonym gościem, pracownikiem wysypiska śmieci, i rozmowa na temat rodzaju śmieci, ich segregacji i dalszego „losu”,
- zaproszenie do klasy (lub krótkie nagranie) pracownika lokalnej firmy zajmującej się recyklingiem lub osoby aktywnie działającej na rzecz ochrony środowiska w gminie,
- rozmowa z rodzicami na temat dbałości o Ziemię – jakie inicjatywy dawniej podejmowały szkoły, instytucje, aby zadbać o naszą planetę, a jak wygląda to dziś?
- podsumowanie zajęć – analiza wiersza Danuty Wawiłow *O Fabianie*

O Fabianie

Mój kuzyn, Kowalski Fabian,
 ciągle wszystko przerabiał.
 Ledwie włożył ubranie,
 brał się za przerabianie.
 Z muszelki robił pędzelki,
 z poduszki – słone paluszki,
 z parówki – temperówki,
 z firanki – wycinanki.
 Mówiła mama: Kochanie!
 Zjedz przynajmniej śniadanie!
 Popatrz, co ty wyrabiasz!
 Przerabiasz i przerabiasz!"

A Fabian na to: „Co tam!
Najpierw przerobię kota!”
I robił z kota świnkę,
ze świnki robił pacynkę,
z pacynki robił sardynkę,
z sardynki robił dziewczynkę.
Mówił tata: „Fabianie!
Zostaw to przerabianie!
Zamiast wszystko przerabiać,
zaczynij lekcje odrabiać!”
A Fabian na to: „Nie mogę!
Właśnie przerabiam podłogę!”
Gdzie znaleźć takiego pana,
co by przerobił Fabiana?

UWAGI DO LEKCJI:

- Nauczyciele organizują spotkania w zależności od możliwości, można zorganizować wyjazd na wysypisko śmieci, do PSZOK-u.

(EKO) INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI. MATERIAŁY DODATKOWE I MULTIMEDIA:

Młodzik J., *Segregujemy odpady*, genially.com, 15.12.2025,

<https://view.genially.com/607fc7044298ce0d074649d4/presentation-segregujemy-odpady>

Naturasieodplaca, *Od odpadów do nowych produktów*, YouTube, 15.12.2025,

<https://www.youtube.com/watch?v=RMMJR27RkdI>

Beskidnews.tv, Kampania „Można żyć inaczej” – Papier, YouTube, 15.12.2025,

<https://www.youtube.com/watch?v=itwjfSfXZsM>

Gorczański Park Narodowy, Program edukacyjny *Czym skorupka za młodu nasiąknie... czyli jak pokochać przyrodę, żeby ona pokochała nas?*, 13.11.2025, <https://www.wigry.org.pl/skorupka/index.htm>

SŁOWA KLUCZE:

konsumpcja, umiar, marnotrawstwo, eksploatacja, zero waste, odpady, recykling.